

Učená Společnost
České Republiky

*Proč nám nefunguje věda tak,
jak bychom si přáli*

Jiří Wiedermann

*Proč by měla, když nám nefunguje
zdravotnictví, školství, sociální
péče, ekonomika, atd., tak jak
bychom si přáli?*

Jak je možné, že více než 15 let po něžné revoluci a po zavedení celé řady opatření, reforem a nových mechanismů a institucí cílených na dosažení vyšší kvality a efektivity naší vědy nepozorujeme zásadní obrat v kvalitě a efektivitě naší vědy?

Uplynulých 15 let ukázalo, že vědecká komunita reaguje poměrně rychle na vnější podmínky, přizpůsobuje se jim a v rámci nich hledá optimální způsob existence.

Komunita tak ovšem nečiní jako celek, majíc na zřeteli zájmy celku, ale jako soubor individualit či malých skupin, z kterých každá optimalizuje své potřeby.

Současnou situaci ve vědě charakterizuje několik tvrzení (jak zevnitř tak i zvenčí vědy), která jsou často rozumná, ale nedotahují se do důsledků, anebo vypadají jako rozumná, ale ve svých důsledcích jsou devastující

Většina našich vědců i vědeckých pracovišť je dobrá

Správně má být: většina vědců je průměrná, proto i většina výsledků je průměrná. Úroveň vědy určují nadprůměrné výsledky a tyto výsledky tvoří vědecké osobnosti a jejich vědecké školy.

Máme málo vědeckých osobností

Bezesporu, tak jako všude jinde. Hledejme je, vytvářejme podmínky pro jejich růst, zapojujme stávající do výběru a formování talentů, dopřejme jim finanční ohodnocení úměrné jejich přínosu pro vědu či instituci

*Abychom dosahovali lepších
výsledků, musíme „přitáhnout“
vědecké osobnosti ze zahraničí*

*Víme, kde a jaké máme vědecké osobnosti?
Vytváříme jim podmínky srovnatelné s oněmi, které
jsme ochotni poskytnout zahraničním osobnostem?*

Talent se prosadí sám

*Talent nelze vypěstovat, talent lze nalézt selekcí
a šlechtěním*

*Pokud chceme talenty získat, musíme být
účastni předchozího procesu a musíme talenty
udržet*

*Talent, který s prosadí sám, je pro nás většinou
ztracen*

Budoucnost vědy je ve studentech a PhD studentech

Bez studentů nelze operativně mobilizovat síly k řešení nových projektů v nově vznikajících oblastech vědy

Deadlock: na VŠ mají vynikající přístup ke studentům, ale nedostatek vědeckých osobností, které mají mnoho jiných povinností

Pro Akademii je přístup ke studentům ztížen, není tradice práce se studentskými a doktorandskými týmy. Jeden „náš“ úspěšně skončený PhD student, který pracuje v našich stopách, je lepší než 10 publikací

Mladý, začínající vědec se musí co nejdříve osamostatnit, dělat svůj vlastní výzkum

Nelze brát absolutně, ale je zde nebezpečí „zpustnutí“, snížení nároků na vlastní práci

*Je lépe udělovat více malých grantů
než jeden větší*

*Ztrácí se úderná síla, podporuje koncentraci na
malé izolované cíle, vede k atomizaci výzkumu,
povinnost udržování kvality výzkumu
se přesouvá z vědeckých osobností na grantovou
agenturu*

Všechny výsledky jsou stejně dobré, pokud k jejich dosažení byly použity netriviální vědecké metody (byly publikovány v dobrých časopisech)

Devastující účinek na elity (egalitářství)

Rozdíl mezi frontovou linií a zázemím

Zázemí – zaslíbená země průměru

Vonegut: „kuriózní výrobce dřevěných hraček“

Proč dává smysl pracovat na stejných těžkých problémech na více pracovištích

Je třeba podporovat především ty vědní oblasti, ve kterých jsme již dokázali, že jsme dobří

Nebezpečí zmeškání nástupu nových vědních disciplin

Nebezpečí prodlévání na neperspektivním výzkumu

*Když se ponechá řízení vědy na vědce, tak
si to zařídí tak, aby měli pohodlný život,
což půjde na úkor efektivity vědy*

No comments

Vylepšení kvality naší vědy dosáhneme vymyšlením nových forem organizování a financování vědecké práce podporující vznik velkých týmů z mnoha různých pracovišť

Nelze aplikovat ve všech disciplínách, často vede k nepodloženým nerovnostem v odměňování

Vede ke fragmentaci původních pracovišť, k rozměňování jejich autority, ke ztrátě jejich vlivu na kvalitu vědecké práce

Věnuje se málo pozornosti tomu, aby výsledky nových pracovišť nebyly pouhým souhrnem výsledků týmů z původních pracovišť

Není se třeba příliš znepokojoval starostmi o stav vědy, dříve nebo později EU „přinutí“ politiky k názoru, že věda je nezbytná a zařídí její podporu na národní úrovni

Už se děje, ale kýžené efekty se nedostavují. Namísto nich: egalitářství a falešné sebeuspokojení uvnitř vědy, „neviditelnost“ vědeckých osobností, jejich pramála podpora, malá či žádná autorita vědy, odstavení vědců od řízení, nízké společenské povědomí o vědě, nástup pavěd, poklonkování celebritám...